

Kremenjak

≡ Glasnik hrvatske pučke napredne stranke za krajinu šibensku. ≡

Kremenjak izlazi svaki četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na pō godine Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu
Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Pojedini broj 4 pare (2 novč.)

POZIV! — U nedjelju dne 21. ov. mj. u 9 1/2 sati iz jutra u „Kolu“ biće konstitucionalna skupština „Pučke Štedionice“ u Šibeniku, zadruga koja se ima registrovati i koja će obuhvaćati cio šibenski kotar. Na skupštini će biti čitanje i odobrenje statuta i prijavljivanje za upis u „Pučku Štedionicu“. — Za to pozivljemo na ovu skupštinu sve naše pristaše iz mjesta, okolice i kotara.

Naši protivnici

U br. 246 udostojala se mjesna „Popovska i fratarska Krunica“, koja za pravaške telice širom Dalmacije nosi etiketu „Hrvatske Rieči“ da sigje sa olimpijske visine svojih fraza i prorokovih teorija na polje „realnosti.“

Ta realnost zove se dakako napadaj na našu stranku i na naše vogje. Razlog tome nije teško pogoditi: izbori su na vidiku, pučka bi im stranka u mnogočem mogla pokvariti račune, dakle udri po njoj.

Na osobne napadaju naperene proti D.ru Smodlaku i drugim našim vogjama nećemo a i ne možemo, da reagiramo. Mi bi njima učinili krivo, kad bi ih uzeli u obranu proti neodgovornim ljudima. Kad šibenske listove u protivničkom taboru budu potpisivali parovi naših vogja, ljudi koji će moći odgovarati za svoje pisanje, onda će im naši prijatelji odgovarati i na osobne napadaje. Do tada oni imaju imunitet za svaki napadaj, carta bianca u svakom pogledu.

Ako protivničkoj klici odgovaramo, to je radi toga, da razbistrimo neke pojmove načelne naravi, jer su nam načela preča od ljudi i ako ne visimo o programima ni o izrekama jednog ili drugog proroka.

Dakle narode čuj i pamti. Mi smo sa vladom, a pravaška klika u Šibeniku je proti vladi! Jeste li ovako smjelu tvrdnju ikada u životu čuli? Sjetite se samo zadnjih općinskih izbora. Spomenite se zatim izbora zastupnika za carevinsko vijeće. Koga je tada vlada milovala, za koga su tada agitirali svi vladini komesari i sluge? Na čiju se korist kršio zakon, pod noge stavljala najsvetija prava gragjana? Zar za nas, koje je vladina sila bila pritisla, tako da nijesmo mogli ni disati, ili za protivnike, koji su jedino milošću vlade zasjeli na stolice vlasti? Bi li se ti moćni naši protivnici mogli i za sami čas održati na svojim pozicijama, kad bi im ponestalo milosti vlade? Na ova pitanja neka nam ta gospoda odgovore, pak ćemo se onda dalje razgovarati. Sada pred izbore igraju se velikih radikala, svi su im protivnici vladinovi i vladine sluge, dok opsjene i zavedu kojeg prostaka. Kad se pak pomoću vlade i isključivo njezinom

milošću dočepaju vlasti, onda postanu krotki janjci. — Onda šibenska općina znade da bude filijalka poglavarstva, onda lukavi fra Ante na zemaljskom odboru bude namjesništveni pouzdanik, onda taj isti fra Ante, valjda pod imenom Don Ante, glasuje provizorije, predračune, povjerenja ministru Becku i bilo kojoj austrijskoj vladi. To je njihov radikalizam.

A kako bi i mogli biti radikalni pristaše stranke, koja preko Velebita nema stranke sebi slične do li skupine Jozefa Franka i Ise Kršnjavoga; oni, kojima je, usprkos svim prosvjedima, s ovu stranu Velebita najbliža skupina Don Jose Crnice, preko kojega im je i za „sjedinenje“ milostiva vlada podijelila svoj materinski blagoslov i obećala svoju očinsku potporu. Okanite se ljudi čorava posla! Svoj radikalizam možete da uzvisujete jedino pred telićima, ali pred slobodnim ljudima, bili ti sad pristaše pravaških načela, ako im samo fanatizam nije zaslijepio oči, ta vam neće upaliti.

Druga opsjena, namijenjena telićima, koju nalazimo u članku „Krunice“ jest ta, da popi, pravaši i fratri nijesu jedno te isto. Ta dosta je pogledati zastupnike na parlamentu, koje su pravaši pod okriljem vlade izabrali ili htjeli izabrati. Zadarski je kotar izabrao Don Ivu, šibenski Don Antu, splitski Don Franu, sinjski drugog Don Franu, imotski Don Vergila; brački i hvarski kušali su, da uz blagohotno zauzimanje dvorskog savjetnika Tončića profurtimaše drugog Don Ivu; u makarskom i metkovskom pokušao je sreću prvi Don Ive. — To sve na 9 hrvatskih mandata, što ih Dalmacija ima u bečkom parlamentu!

Pogledajte nakon toga pravaške općine. Imotska nije drugo već podvornica samostana; omiška nije vijeće slobodnih gragjana, već koncil; šibenska je pod papučom biskupije; u skradinskoj pašuje opat Kragić; u sinjskoj je općini leglo opozicije u samostanu; zadnji oslon Klarićeve prevrtljivosti i opet je u samostanu, pak tako dalje.

Čuti ćete ih i vidjeti za dojučih saborskih izbora. Patres & fratres će zaboraviti na sakristiju, na ispovjedaonicu na pulpitu i na svete moći, a baciti će se kao pomamni u izbornu borbu. Ako se kada sjete i crkve i oltara, to će biti samo radi toga, da odatle agitiraju za sveto pravaštvo. Vijeti ćete pak, koliko će „Dona“ biti megu pravaškim kandidatima. Samo Bože zdravlje.

Ovo smo malo riječi namijenili onim pravašima, koji su silom prilika, slijedeći jedino svoje načelo, zapali u crnu družbu raznih mantijaša. Ako u sebi imaju i zeru slobodoumlja, razumijeti će, da im u tom kolu, pod vodstvom klike, koja se poput móre nametnula Šibeniku, nema mjesta.

Na one riječi „Krunice“, koje su namijenjene D.ru Makali, mi ne odgovaramo, a držimo da neće odgovoriti ni on riječima već djelom i radom, kako je navikao. — On je pristaša hrv. pučke napredne stranke pak mu kao

takovome u Šibeniku i bilo-gdje može jedino biti mjesta megju pristašama stranke, kojoj i sam pripada.

Na poruku o računima odgovaramo, da ih nitko od nas ne može pregledati prije nego budu odobreni *in famiglia*: fali im naime odobrenje bivšeg načelnika Stojića. Kad ih on odobri, biti će nama posao mnogo lakši.

DA SE RAZUMIJEMO.

U zadnjem broju našeg lista dotakli smo se župnikova „rada“ izvan crkve, pa smo obećali da ćemo slijediti, što evo i činimo. Pišemo s dva razloga: da stavimo popima pred oči kako oni umiju da izrabljuju neukost i neupućenost našeg puka, kako se oni tim okorišćuju i puk podržavaju u tmuni i neznanju i da upozorimo puk kako župnikov „rad“ izvan crkve ima svu silu svojih tamnih strana, te kako to nije ništa drugo već prosto varanje puka. Da nastavimo.

Nitko nije tako veći protivnik rastave braka kao popi. Njihova bi prema tome sveta dužnost bila da zavadjenu ili rastavljenju ženu od muža izmire, da njihove nesuglasice izglađe tako, da oboje opet budu živili u miru i ljubavi pod jedan krov. Velika pako većina popova okorišćuje se rastavom žene od muža i onda, mjesto da se vladaju po sv. Pismu, koje kaže, da žena ima da ostavi oca svoga i mater svoju i podje za mužem, oni odbjegli ženu primaju pod svoj krov. Ni brige ih ako selo mrmrlja i osudjuje taj popov korak. *Imamo o tom dokaz u jednom selu šibenske biskupije*. I onda nije nikakovo čudo ako popi lome koplje za redovinu ili hoće da redovinu povise, jer treba da hrane osim sebe i ženu, koja je odbjegli od muža. Kako da se nazove ovaj župnikov „rad“ izvan crkve?! To prepuštamo našim štocićima.

Je li došao biskup u selo da obavi sv. krizmu, kao što ovih dana po selima putuje, onda tom prilikom župnik uprav rasiplje crkveni novac samo da što masnije pogosti presvijetloga. Ovaj jadni i nezdravi običaj vlada u svim našim selima i za *sami jedan dan*, što se biskup u selu zadržao, nije dosta kakovih 150-200 Kr. Prema tomu župnik u sami jedan dan potroši na razna jela i pića, koliko je puk cijelu godinu bacao u crkvenu škra-bicu. Ovo nitko ne može da odobri. Pa ipak još se nije našao ni jedan pop, koji je selu kazao: Braćo, ne trošimo pusti crkveni novac u bogate ručke i dočeke, biskup će se i s malim zadovoljiti! Onim novcem, što se u jedan sami dan u ludo potratilo, mogla se je crkva čime okriti, a kad ode biskup eto ti popa s oltara koreći puk da zapušta crkvu, da ne daje lemozine napominjući da crkva nema ni novčića. Mi pitamo: tko je tome kriv i tko ne će da se taj nezdravi i štetni običaj ukine? Odgovaramo: pop.

Mi smo, fala Bogu, imali prilike da zavirimo gotovo u sva naša sela. Tamo se žive po pučku, siromaški, težački. Uza sve to i tamo na selu puk umije da troši i kadkad rasiplje svoj novac. Tako n. pr. krsno ime proždere domaćinu lijep broj kruna, a da i ne spominjemo ženidbu, krštenje, u kojim prigodama puk takodjer dobro tresne kesom. To su običaji ili bolje mane, koje su se odavna uvukle u narod. Ali ti adeti su štetni, pa ih valja odstranjivati, valja u narodu liječiti takove rane. Popi, ka učene glave, nikad nisu ustali proti tim običajima, što bi mogli i sa oltara učiniti. Kad bi oni puku lijepim načinom dokazivali kako na neke običaje valja zaboraviti, puk bi ih valjda poslušao i otre-sao bi se mnogih običaja, koji mu na godinu proždru toliko novca. Ali oni toga ne čine, šta više, i sami do-

laze na gozbe, pa udaraju po bravetini, janjetini i nadržavljaju punom čašom. Nije ni to dosta. U župnikovoj kući bude često prostrt stol pun svakog blaga božjega, za kojim se goste njegovi prijatelji popi i fratri, a puk se onamo u potleušicama davi crnim kruhom i pije pljesnive bevande. Ako dakle i pop umije da rasiplje na bogate sofre svoj novac, koga mu je narod u redovini dao, nije nikakovo čudo, ako to čini i puk.

A zavirimo li u naše sudove, to ćemo opet vidjeti zanajviše svijeta težačke ruke. Tome se ne treba ništa čuditi, a ne ćemo se prevariti ako rećemo da u tome dobar dio krivice leži na popu. Puk se, rekli smo, povadja za popom, pa kad i on zbog redovine tjera sudom jadnog i siromašnog čovjeka, robeći ga i u troškove bacajući, kako ne ćete da to čini i puk. Puk kaže: Ako ne će pop da oprosti dužniku redovinu, već ga tjera sudom, ne ću ni ja da opraštam, već ću ga goniti. Zašto je zakon?! Tim svojim rdjavim primjerom ubija pop u puku čuvstvo milosrdja, a da i ne spominjemo pusta natezanja, parničenja i troškove. Pitamo: koristi li puku ovakav župnikov rad izvan crkve? Odgovorite poštenu štoci. —

Pijanstvo je na tijelo našeg puka najveća i najstrašnija rana. Isto tako i krčme, koje su po naš puk najveći umet. Tko bi mogao poraditi oko toga, da se puk u selu okani pijančevanja, te kartanja i tučnjave po krčmama? Pop. Pa ipak nikad ni u kom selu nije ustao pop proti pijanstvu, niti je na stariju vlast upravio molbu da zatvori ovu krčmu, ili onu ne dopusti otvoriti. A što je najžalosnije u nekim selima pop kod punog vrča igra seljacima na buče (balote) ili se karta u krčmi, gdje redovno opulja igrače. Smije li da ovo čini jedan namjesnik I-ukrstov, komu je dužnost da popravlja puk i da ga kori i opominje? Zar nema pop drugog posla izvan crkve već činiti ono, što bi on morao da kudi i iz puka izkorenjuje? Nigdje ne stoji napisano u sv. Pismu, da pop može pošteuo okrastrati svoga iskrnjega, jer je igra jedna poštena kradja.

Ovako bi smo mogli redom nabrojiti svu silu nepodopština, koje pop ili fratar na selu počinja. Ne bi nam doteklo ni 100 brojeva „Kremenjaka“, da ispišemo sve popovske i fratarske huncutarije, kojima oni očito varaju mali puk. Za ovo znade puk, znademo mi, a znadu i oni, koji viču i bore se za to, da je popu dužnost raditi izvan crkve. Ali mi smo upoznali taj rad župnikov izvan crkve i vidili smo, da je on po selo štetan, da ne vodi puk k dobru, da ga hoće da uzdrži u tmuni i u neznanju i da od svega toga rada pop je jedini, koji izvlači korist. U dojdueem broju svršit ćemo.

Kamenar.

Našim prijateljima niz pokrajinu.

Mnogi naši prijatelji u pokrajini, koji nepoznaju pobliže stvari u našem mjestu i okolici, a koji primaju i čitaju naš list, opažahu nam kadikad, da je naš list kadkada žestok u formi te nas svjetovahu, da budemo blaži. —

Mi smo razumjeli njihove riječi i ljubav i mi smo njihov savjet primali sru, premda smo bili uvjereni, da taj njihov lijepi i bratski savjet polazi iz nepoznavanja stanja u Šibeniku, iz nepoznavanja ovog nigdje vidjenog anarhičnog elementa, od kog sastoji ova klika šibenskih pravaša. A kad bi naši prijatelji znali ko su, šta su i kakvi su ovi naši zakukljeni protivnici, i kad bi im nesreća dala, da imaju samo tri dana s njima posla, onda

bi stalno naši prijatelji svatili, da za ove naše funcute i vrtikapske afariste nijedna kandžija nije dosta teška ni oštra. Naši bi ih prijatelji šibali kandžijom triput oštrijom.

Da se naši prijatelji uvjere, molimo ih, da nikako nepropuste, a da neproštiju „Hrv. Rieč“ i onu sramotnu „Pravu Pučku Slobodu“ od 13 tek., što ih izdaje opć. klika Gazzari-Drinković-Krstelj i popi i fratri Šibenika, Sinja, Makarske itd. Kad ih pročitaju, nek nam tad jave, što oni misle o onakom infamnom i nedostojnom pisanju tih listova. Nek nam jave, kakva bi se kandžija htjela za gospodare tih kukavnih reptila, za pisanje kojih bi se stidila i najgora banda ljudi na svijetu, samo se nestide Drinkovići, Krstelji, Gazzari, Don Škarpe, Don Tambače i ostala vesela društva, pravo Servus-društvo.

Onaki banditski napadaj na D.ra Smodlaku, na Makalu, Iljadicu, kako da se kvalifikuje?! D.r Makale tek je došao u Šibenik. Kroz ovo 10 dana nije se mogao zamjeriti nikome, a ipak se na njegov bezsramno napada u listovim Krstelja-Drinkovića-Gazzara. A zašto? Pa, za to isto, za što napadoše i jednog Šurmina, nazivljući ga „bezsravnim lažcem“; t. j. za to, što je D.r Makale, naprednjak. Kad bi n. pr. D.r Makale bio pravaš, eh, ljudi, onda bi slavila sva zvona svih pravovjernih crkava. Tu se ne sudi čovjek po sposobnosti, značaju i vrijednosti, neg po stranci. I, nevjerojatno li u budalastu nauku Velikog Meštra Starčevića, onda je, dakako, lupež, razbojnik i slično.

Mi ovdje nećemo braniti D.ra Makalu. Nećemo ni Iljadicu ni Smodlaku, jer smo sigurni, da se neće ni oni osvrutati na svačije bljuvotine, pa polazile one iz duše Krstelja, Drinkovića, Gazzara ili drugih kukavelja. — Na glavni je nišan uzet sada naš (nama mili) drug D.r Makale. Oni znadu za što, a i mi znamo za što. Ovo deset dana, što je ovdje medju nama, struji jači život a rad se nastavlja neprekidno. Ovaj rad u redovima naše pučke stranke nama godi, nama je mio. Stranka pučka raste, u njezine redove stupaju s punim srcem, s pravom ljubavlju i mnogi naši težaci i seljani, koji pripadahu pravaškoj stranci, a koji, videći prevaru, funcutariju i himbenost neke lukave gospode, bježe od njih i kao ljudi od srca i poštenja pridružuju se braći. Mi tu poštnu braću pučane primamo na svoje bratske grudi. I to će koga boliti, al mi nijesmo krivi.

Boli li to gospodu oko fra „Hrv. Rieči“, onda nek viču, nek psuju i napadaju slobodno i D.ra Makalu, kao novoga druga onih, koje su do jučer nazivali lupežima, razbojnicima, lopovima i koječim. A D.r Makale će im sigurno odgovoriti — nu samo poštenim radom za onaj mali i prezreni puk, koga neka fratarskopopovska gospoda sišu, strigu i muzu.

Ovo rekospo radi naših prijatelja u pokrajini, da bi nas svatili, ako kadgod budemo prisiljeni, da žešće ošinemo kandžijom ovo zmijsko leglo, ovaj društveni trulež, što okužuje zdravo narodno tijelo, a naš grad i okolicu doveo do ruba propasti.

DOPISI

Jz Skradina.

Fanatizam religiozni vlada u dušama ljudi niskog, srednjekovnog odgoja. Ta hrgjava biljka obuzela je srca gospodi na upravi općine skradinske, kojoj inspiriše tamne i odvratne ideje onaj u mantijama personificirani demon, zvani fra Gjerundio. — Na njegov zahtjev sazvalo se je općinsko vijeće licem na pravoslavni Spasovdan! Svak, pa i ono dijete u kolijevci znade, da većinu naroda ove općine sačinjavaju Srbi pravoslavne vjero-

ispovijedi; svak znade, da državni zakoni zabranjuju, da se javna ročišta za Srbe pravoslavne obdržavaju u njihove dane praznične; nikom nije nepoznato, da se u Dalmaciji iz socijalnog uzajamnog poštovanja poklanjaju dužni obziri napram vjerskih osjećajâ. —

Na sve ovo zaboraviše vajna gospoda u tmimi mizantropskih osjećajâ, pa ostentativno sazvaše općinsko vijeće na sami Spasovdan pravoslavni, da pokažu e su ljudi paklene duše, ukočena poleta.

Iz dna uvrijegjenog srca prosvjedujemo protiv toga i dobacujemo društvu mračnjaka: „oprez, nijesu Srbi izumrlji, i ako ste neke odrode unajmili, da na koritu našem brčkate i — toвите себе i njih“.

Propalim Srbima, uprav moralnim pigmeima, ne upisujemo ovo toliko u grijeh, koliko inšpiratoru ovog čina onom članu Loyolina društva, koji kao zmija prisojkinja siplje otrov na sve što je Srbinu sveto a po na osob na sv. pravoslavljê.

Ne manje zamjeramo i gospodi Hrvatima, koji se iskazuju prijateljima Srbâ skradinskih, što onog dana slobodni ne digoše riječ protiv saziva vijeća na Spasovdan pravoslavni.

Kolo od sreće vrteći se ne prestaje. Mogao bi doći čas, da se zapamti sve ovo, te da se vrati šilo za ognjilo.

$$x \times y = z.$$

Jz Vodicâ.

Neki naši rodoljubi učutješe potrebu još jednog sokolskog društva. I eto ih na djelu. — Otvaraju drugi „Hrvatski (primorski) Sokol“. Po mjestu se govori da će to biti baš pravi „Hrv. Sokol“, a to stoga, što se ima pri blagoslovu barjaka potrošiti 15.000 K, dočim se pri otvoru starog nije potrošilo nego samo 8.000 K.

Starom je duša naš mili Pave Roca, a novom će biti pavino čedo, Ženko Donadini. — Blago Vodicama!

Primj. Uredn. — Mi smo dosle već toliko puta slušali i primali pisama, da je — ako se dobro sjećamo — razlog razdvojenju sokola u Vodicama bio, što su neke popovskofratarske pililončine htjele, da upotrebe uzvišenu i slobodoumnu instituciju sokolsku u svrhe sakrištije, raznih procesija i čuvanja grebova. To da je dovelo do novog Sokola u Vodicama.

Pravo i iskreno govoreći, mi malnè u svim sokolskim društvima u zemlji vidimo samo parodiju sokolske ideje, a nemožemo naći u njima ni zere onoga, što Sokol u drugim slavenskim narodima znači. Ideje Fignera i Tirša, ideje poleta, slobode, slobodoumlja, koje u sokol. društvima nahode centar i ognjište, s koga imaju da vrcaju u narod iskrene nesapete slobodne misli, napretka duševnog, zdravog poimanja narodne ideje, poziva narodnog na polju kulturnom, političkom i odgojnom, te uzvišene ideje, tog uzvišenog poziva sokolstva naši dalm. sokoli — na žalost — vrlo malo poznavaju. Počmite evo od šibenskog sokola, koga dotle poniziše, da pronosi slavu i kliče jednom Don Petru Kragiću!

Ako je pak istina, što čusmo, da se taj vodički Sokol digao, da digne nada se barjak slobodoumlja, barjak napredka i duševne slobode, da sačuva i širi u narod pravu, čistu i zdravu ideju sokolstva po uzoru neumrljih osnivača sokolstva Fignera i Tirša; ako se je taj vodički Sokol digao, da se otrese mračnjaštva i natražnjaštva i da se dostojno stavi o bok sokolstvu českom — onda ga mi od srca pozdravljamo i želimo, kao prvom pravom Sokolu u Dalmaciji, sreću, napredak i bujan život na korist naroda.

Nije li to, bolje da ih nestane. Kompromituju sokolsku ideju (kao naš šibenski) i sramote hrvatsko ime.

Jz Nevidjana (otok Pašman).

Čitajte, ljudi, pa se krstite i desnom i lijevom. — Imamo u selu popa Paleku, a kakav je to „božji ugodnik“, dokazat će ova istinita zgoda. Naš pop imade lijep vrtao, pak onda uz vrtao kućicu u kojoj drži pataka, kokoši, gusaka i — da prostite! — dva krmka. A nema dana da njegove svinje i ostala perad ne zalaze u tuđe vrtove i tu počine mnogu štetu. Pošto njegove

svinje ne umiju da razaberu što je tuđe što li popovo, zadjoše bogme i u njegov vrtao, pa osjećajući da je mjesec svibanj nabraše nekoliko *luzara* ili kako se ono kaže garofula. I dok je cijelo selo mučalo što popovi krmci pustoše po vrtovima, pop se nije nikako dao razlogu, pa nam učini ono, što još u našem životu ne doživismo od nijednog popa. — U nedjelju dne 31 svibnja preko svete mise diže se pop Paleka, pa udri psuj' nas nevidjance, da smo huncuti, berekini i — lopovi. Nismo ga htjeli smetati preko sv. mise, no kad se ova dovršila odosmo nas nekoliko k njemu u sakristiju i upitamo ga, kako to on smije da navaljuje onako prostački na cijelo selo, kad su isti njegovi krmci počinili štetu (?) u njegovu vrtu pobravši mu nekoliko garofula. A on? Zagrnio rukave, kao da će kopati, pa na ona ista usta, u koja je malo prije primio Boga živoga, reče nam: Mučite lopovi! Vi ste mi *luzare* pogubili! Tko se vas boji?! Dođite po deset na mene! Sviju ću pozvati na **dvoboj**!! Videći mi, kakovom ništarijom od popa imamo posla, lijepo se prekrstismo i odosmo kući. Što rekosmo istina je, pa javno poručujemo zadarskom nadbiskupu, da nam makne iz sela ovog buntovnika, koji ljude s oltara nazivlje lopovima i u crkvi ih pozivlje na **dvoboj**. — Neučini li to, mi ćemo znati što nam je raditi. —

Nevidjanci.

RAZNE VIJESTI.

Pučka štedionica. Pučkoj je stranci svrha da oslobadja puk modernog topstva, a to su blagajne, kojima većinom upravljaju fratri i popi. U tom ih ne vodi nikakova plemenita namjera da puk pomognu, već da ga još više skuće pod svoj furtimaški jaram. I pučka stranaka u Šibeniku došla je na misao, da osnuje jednu štedionicu, koja će kroz kratko vrijeme početi raditi. U tu svrhu sastalo se 30 odličnih ljudi, kojima je d.r Makale rastumačio pravilnik štedionice u par večeri. U nedjelju pako prošastu u prostorijama „Kola“ bila je skupština, na kojoj osim lijepog broja šibenčana bila su zastupana po svojim odaslanicima i ova mjesta: Dubrava, oba Danila, Vrhpolje, Jadrtovac, Krapanj, Slivno, Mandalina, Konjevrate, Lozovac, Gradina, Boraja, Bilice-Vrulje, Zablacé, Raslina, Primošten, dočim Rogoznica ispričala se da nikako ne može doći, jer da nema parobroda za povratak. Sastanku je predsjedao mjesni odbor pučke stranke. Prvi je uzeo riječ d.r V. Iljadica, srdačno pozdravio prisutne i obrazložio im u par riječi svrhu sastanka. Iza njega opširnije je govorio d.r Makale. Biranim ali vrlo shvatljivim riječima protumačio je skupštinarima osnutak štedionice te vrijednost i zadaću iste. Njegov govor, koji je sviju obradovao, bio je burno pozdravljen. Zatim je slijedilo upisivanje članova. Kroz sami jedan sat prijavilo se 108 članova sa 288 akcija i to većinom težaka. Ovo je istom početak. Pošto će još kroz ovu nedjelju biti imenovana uprava i nadzorni odbor, te štedionica brzo početi djelovati, pozivljemo sve one, koji se još nisu upisali kao članovi, da to učine te se u tu svrhu prijave kod gg. Adolfa Makale, Nike Marinkovića, Vice Bujasa i Ante Karadžole, koji će im istodobno dati svako razjašnjenje. —

„**Pučko kolo**“. U nedjelju dne 14 lipnja od 11-12 bio je u prostorijama „Kola“ sastanak, na kom su bili izaslanici iz svih mjesta općine šibenske osim Rogozničana, koji radi pomanjkanja parobroda ne mogahu, da se odazovu. Na tom sastanku, na kom su govorili d.ri

Iljadica i Makale, bilo je jednoglasno zaključeno, da se u što skorije vrijeme osnuju po svim mjestima gdje ima pristaša hrvatske pučke napredne stranke (a gje ih nema!) „pučka kola“. Ta će „kola“ biti stjecištem pristaša pučke stranke i rasadištem nauka iste stranke. Na tim će se „kolima“ pretresati sve ono što je korisno po širenje pučke stranke i njezine pristaše. Upozoravamo za to naše pristaše, da odmah oko toga živo porade i dojavе nam, netom se organizuju i „kolo“ osnuju. Ondje, gdje ne bi to išlo iz neznanja neka nam se takodjer bez otezanja javi i mi ćemo doći, da stvar provedemo i uredimo. Okupljajte se, braćo pučani, nek vas ljubav i slogom sviju poveže i onda će te moći, da se snažnije borite za vaša pučka prava. Kad budete svi u svakom i ciglom selu složni i ljubili se, bit će vam bolje, jer ćete slogom moći da odolite vašim neprijateljima i svima onima koji vas gule. Neprijatelj je i velik i jak, ali je pučka sloga još veća, još snažnija i nitko joj ne može odoliti osim Boga. Za to, braćo, naprijed! osnivajte naša „pučka kola“! Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.

Fra Mate Stošić piše nam s Konjevrate, da ispravimo zadnju vijest u „Kremenjaku“, jer, veli on u pismu doslovce: „Nije istina da sam s oltara predika „da se spremaju brzo dati maslo i sir, jer da će ovih dana poslati ljude u bir u redovinu. Ko neda nek se cuva. Jer nit za što drugo, što je u dužnosti, oltar u te svrhe ne rabim. Istina je pak, da župljani Konjevrate, nisu u dužnosti župniku davati, nit masla nit sira.“

Op. Ur. — Mi smo mogli ovo i neštampati, jer što ga ulazi fra Mate sa fra Kulješom. Al ipak pustismo, jer mislimo, da bi mogle biti dvije osobe a torba jedna. Tu nam, na naše čudo, fra Mate piše, da nerabi oltar u ono što mora, t. j. da nevrši dužnosti na oltaru. To je gore neg kad bi fra Kulješa pitao sira.

Milodari „Kola“. Doprinijeli su na korist hrvat. muz. društva „Kola“, da počaste uspomenu pok. File Rajević; gg. Dušan Novak 4 K, Niko Pavašević 1 K, Paško Rora 2 K. — Uprava „Kola“.

JAVNA ZAHVALA.

U golemoj nesreći, koja me je zadesila prigodom smrti nezaboravne moje supruge

File Rajević rodjene Zorica

primio sam mnogo izkaza ljubavi i utjehe, za koje ovim putem od srca svima zahvaljujem.

Ucviljeni suprug **Melko** za se i rodbinu.

Kremenjaci i kremenjačice širite „KREMENJAK“

Preporučujem št. općinstvu moju novu i bogatu

URARIJU I ZLATARIJU

— u gradu (Medjugarim) —

CIJENE UMJERENE.

Eugen Pettoello — Šibenik.

20-26